

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau

RAPPORT 992

Archeologienota
Bilzen, Natveld
Sloop van bebouwing

Deel 2: Programma van Maatregelen

Hanne De Langhe & Petra Driesen
Maart 2021

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tot op heden werd enkel een vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek (2021C40) uitgevoerd met betrekking tot het volledige terrein, kadastraal gekend als Bilzen, afd. 1, sectie H, perceel 762z. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 1,35 ha.

Op basis van het bureauonderzoek is het mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de waarde van al dan niet aanwezig archeologisch erfgoed (kennispotentieel) en de omgang hiermee.

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Hoewel het terrein in het verleden op de rand van de Demervallei lag en dus schijnbaar topografisch in een gunstige positie gelegen was binnen de gradiëntzone, is het potentieel op het aantreffen van prehistorische artefactensites eerder laag tot matig. Dit omwille van het feit dat het bureauonderzoek aantoonde dat er op het grootste deel van het terrein erg natte bodems voorkomen en vnl. ook omdat in het verleden een reliëfwijziging op het terrein plaatsvond. Hierbij werd het oostelijk terreindeel, dat onderdeel is van de huidige geplande bodemingrepen, afgegraven. De kans is dan ook klein dat hier prehistorische artefactensites in situ bewaard zijn. Voor het westelijk en zuidelijk terreindeel, beide momenteel ingenomen door groenzones, kan een bewaarde steentijd artefactensite echter zeker niet uitgesloten worden. Ook de aanwezigheid van neolithische sites kan hier zeker niet uitgesloten worden, temeer daar neolithische resten in de omgeving (in weliswaar hoger gelegen gebied) reeds werden aangetroffen.

Voor het aantreffen van (proto-)historische sites, daterend vanaf de metaaltijden t.e.m. de nieuwe tijd wordt het archeologisch potentieel eerder als laag ingeschat. Het terrein was immers gelegen in een natter, lager gelegen gebied op geruime afstand van de kernen van Bilzen en omringende gehuchten. CAI-locaties op de westelijke oever van de Demer zijn daarenboven vooral gelegen op de hogere en drogere (uitlopers van de) westelijke leemrug. Slechts één lager gelegen CAI-locatie wijst op de aanwezigheid van een ongedateerde greppel, hetgeen niet verwonderlijk is in zulk lager gelegen gebied. De aanwezigheid van sporen, en dan vnl. afwateringsgreppels, kan dus geenszins uitgesloten worden, maar de kans op het aantreffen van bewoningssporen is eerder klein. Het feit daarenboven dat het oostelijk deel van het terrein in een recent verleden afgegraven is, maakt dat het aantreffen van intact bewaarde archeologische vindplaatsen hier nog kleiner is.

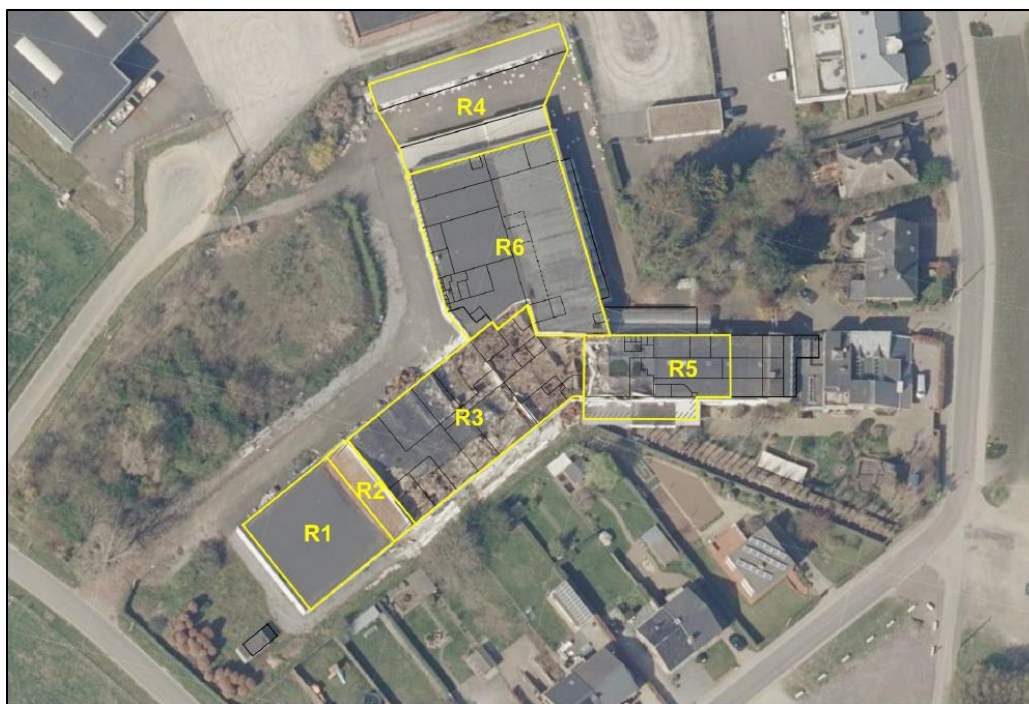
Voor de nieuwste tijd kan het archeologisch potentieel iets naar boven bijgesteld worden, vermits cartografische bronnen aantonen dat het terrein vanaf de 19de eeuw gesitueerd was langs een voetweg. Evenwel wordt het terrein op alle cartografische bronnen tot in de tweede helft van de 20ste eeuw ingenomen door weiland of bomen, hetgeen sterk doet vermoeden dat er geen resten van permanente menselijke bewoning of begraving op het terrein aangetroffen zullen worden. De aanwezigheid van de weg maakt evenwel dat de aanwezigheid van archeologische resten zeker niet volledig uitgesloten kan worden. Ook hier geldt echter dat de kans op een goede bewaring van zulke resten in het oosten van het terrein eerder klein is vanwege de recente afgravingen die daar plaatsvonden.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen in *Deel 1: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen* kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden.

De initiatiefnemer plant op een ca. 1,35 ha groot perceel, kadastraal gekend als Bilzen, afd. 1, sectie H, perceel 762z, de sloop van aanwezige gebouwen en verhardingen. Ter hoogte van de groenzones op het terrein vinden geen bodemingrepen plaats.

Voor de uitvoering van de machinale sloopwerken worden bodemingrepen verwacht die niet dieper gaan dan de aanwezige vloerplaten, kelders, funderingen⁴⁵, verhardingen (incl. omliggende wegen), en ondergrondse tanks. De kans op een impact van de geplande werken op een potentieel waardevol archeologisch bodemarchief is dan ook gering tot onbestaande.

Afb. 26: Orthofoto met aanduiding van de te slopen bebouwing en verhardingen. Opgemerkt kan worden dat R5 onderkelderd is (Bron: initiatiefnemer, digitaal plan, dd onbekend, aanmaakschaal onbekend, 2021C40).

1.4 Bepaling van maatregelen

Er wordt **geen verder onderzoek** geadviseerd.

Voor de huidige vergunning is het archeologisch onderzoek hiermee afgerond. Bij een eventueel verdere ontwikkeling van het terrein dient echter een nieuwe archeologienota te worden opgemaakt, waarin een nieuwe impactbepaling wordt uitgevoerd en op basis hiervan een nieuw advies wordt geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Het feit dat voor het huidige dossier geen verder onderzoek wordt geadviseerd, neemt niet weg dat tijdens de geplande werken de meldingsplicht van archeologische vondsten gelden. De context zit vervat in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

⁴⁵ Er wordt uitgegaan van een fundering op 'staal' = fundering op de grond.

BIBLIOGRAFIE

BAEYENS L. (1968) *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Bilzen 93W.*

BRINGMANS P. (2006), *Meerdere Midden-Paleolithische bewoningsfasen in een loess-bodem sequentie te Veldwezelt-Hezerwater, Limburg, België.*

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0.

DEEBEN J. & RENSINK E. (2005), Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland, In: Deeben et al. (eds.), *De Steentijd van Nederland, Archeologie* 11/12, 171-199.

DE GEYTER G. (2001) *Toelichtingen bij de geologische kaart van België. Vlaams Gewest. Kaartblad 34-Tongeren.* 1:50.000, Brussel.

DE PUYDT M., FOCKEDEY L. & SMEETS M. (2012) Het archeologisch vooronderzoek aan de industriezone Op 't

MOSTERT M. (2015) Bilzen, Tongersestraat. Opgraving (BAAC-rapport A-13.0073), 's-Hertogenbosch.

VANAENRODE W. & DRIESEN P. (2021) Nota Bilzen, Natveld. Bouw van 19 KMO-eenheden (Aron-Rapport 971), Tongeren.

VANCAMPENHOUT K., LANGOHR R., SLAETS J. BUURMAN P. SWENNEN R. & DECKERS J. (2013) Paleo-pedological record of the Rocourt pedosequence at Veldwezelt-Hezerwater (Belgian Pleistocene loess belt): Part 2-Soil formation (*Catena* 110), 118.

VAN DE KONIJNENBURG R. (2013) Archeologische prospectie Bilzen, Tongersestraat (HAAST-Rapport 2013-01), Bree.

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

VANRENSWOUDE J. (2020) Een Romeinse weg en een nederzetting uit de IJzertijd. Archeologisch onderzoek in Bilzen, Bivelenhof (*Zuidnederlandse Archeologische Notities* 888), Amsterdam.

VERHOEVEN M., ELLENKAMP G.R. & KEIJERS D.M.G. (2010) Een archeologische verwachtings –en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, *RAAP-rapport* 1951, 87 en 101.

VERSTRAELEN A. (2000) *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart, kaartblad 34 Tongeren*, Leuven.

Websites:

cartoweb.be

dov.vlaanderen.be

<http://cai.onroenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/>

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://id.erfgoed.net/waarnemingen>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120349>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140045>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/thesaurus>

<https://www.onroenderfgoed.be/een-archeologisch-onderzoek-nodig>

www.cartesius.be
www.geopunt.be
www.ngi.be

